# MAATWERK BIJ BEGAAFDHEID (EN ANDERE NOODZAKEN) WORKSHOP VOOR DE SWV'S IN OOST-NEDERLAND

5 oktober 2026

Hetty Mulder
Projectleider HB SWV VO Amsterdam-Diemen
Scola Onderwijs en Advies

# PROGRAMMA

Voorstellen

Stellingen

Presentatie

Nog eens de stellingen

Vragen

Cases

Afsluiting

# STELLINGEN (1): WAAR OF NIET WAAR

1. Alle leerlingen in de onderbouw VO moeten voldoen aan de kerndoelen.
2. Er zijn kerndoelen voor alle vakken
3. Leerlingen moeten voor alle vakken in hetzelfde leerjaar zitten
4. Een school moet alle eindtermen uit het examenprogramma van een vak in het schoolexamen toetsen
5. Alle leerlingen van een schooltype moeten hetzelfde PTA hebben
6. Voor dyslectische leerlingen mag je toetsen ook mondeling afnemen
7. Versneld en gespreid examen doen is voor alle leerlingen mogelijk, zieke lln., thuiszitters, HB-lln., etc.

# STELLINGEN (2): WAAR OF NIET WAAR

8. Examenresultaten in een vak blijven tien jaar geldig

9. Een VO-school mag ook leerlingen voor het Staatsexamen aanmelden

10. Of een school bij doubleren/zakken resultaten van leerlingen laat staan is een beslissing van de school

11. Of en hoe vaak een leerling mag doubleren is een beslissing van de school, en dus niet wettelijk bepaald

12. Er is een wettelijke minimumtabel voor lesuren per vak

13. Alle leerlingen moeten jaarlijks de voorgeschreven uren onderwijstijd voor een bepaald schooltype halen

# KERNDOELEN

*Bron: SLO*

In de onderbouw van het voortgezet onderwijs zijn per 1 augustus 2006, 58 globaal geformuleerde **kerndoelen** van kracht.

Deze zijn geordend in zeven domeinen: Nederlands, Engels, Wiskunde, Mens en natuur, Mens en maatschappij, Kunst en cultuur, Bewegen en sport.

Kerndoelen beslaan ongeveer 70% van de les/leertijd

Scholen hebben daarmee de ruimte gekregen om zelf inhoudelijke keuzes te maken in het onderwijsprogramma voor leerlingen.

*Bron: OCW*

Kerndoelen zijn aanbodsdoelen, geen eindtermen.
(de leerling leert, niet: de leerling kan)

**Bijv. kerndoel 1 Nederlands:**

**1. De leerling leert zich mondeling en schriftelijk begrijpelijk uit te drukken.**

# KERNDOELEN PER 1 AUGUSTUS 2026

- Kerndoelen zijn nog steeds aanbodsdoelen, er staat: “Ze beschrijven wat leerlingen in de onderbouw van het voortgezet onderwijs leren en ervaren”
- De geactualiseerde kerndoelen worden vanaf 1augustus 2026 gefaseerd ingevoerd voor de verschillende vakken en leergebieden. Zie hiervoor: https://www.slo.nl/thema/meer/actualisatie-kerndoelen-examenprogramma/actualisatie-kerndoelen/
- De politiek heeft sterk aangedrongen op meer beheersing, dat zie je terug in de formuleringen. Er staat nu vaker: “De leerling begrijpt teksten” en “De leerling toont inzicht in taal als systeem”, maar ook nog steeds: “De school stimuleert de taalcompetentie van leerlingen”.
- Beheersing van alle kerndoelen door alle lln is dan ook niet aan de orde met de brede populatie van praktijkonderwijs tot gymnasium.
- Let op: er zijn soms extra kerndoelen geformuleerd voor havo/vwo, dit is nieuw!
- Er zijn straks ook kerndoelen voor vakken waar ze eerder niet voor bestonden, maar nog steeds niet voor alle vakken

# MIDDENBOUW

Er zijn geen eindtermen/tussendoelen voor eind 3 havo/3 vwo

- Een school bepaalt zelf met welke resultaten men de leerlingen naar de bovenbouw laat gaan.
- De school gaat ook zelf over bevorderen, doubleren, hoe vaak/in welk leerjaar etc.
- Een school bepaalt zelf of alle vakken meetellen bij bevorderen
- Een school bepaalt zelf of een leerling bij doubleren cijfers mag laten staan, werkstukken moet overdoen etc.

# LESSENTABEL

- Met ingang van 1 augustus 2007 is de minimumlessentabel voor het voortgezet onderwijs niet meer van kracht
- Er is ook geen wettelijke verplichting welke vakken in welk leerjaar moeten worden aangeboden
- Uitzondering is het vak LO. Dit vak moet "*gespreid verzorgd worden over alle leerjaren van het voortgezet onderwijs en examen niet voor de maand december van het examenjaar".(bron OCW).* Er is onlangs een beleidsregel gepubliceerd met de exacte aantallen lesuren per schooltype
- In de bovenbouw van havo en vwo wordt gewerkt met studielasturen per vak, gebaseerd op de gemiddelde leerling

# ONDERWIJSTIJD

**Overzicht aantal uren onderwijstijd**

Leerlingen hebben recht op voldoende uren onderwijs (onderwijstijd). Daarom heeft de Rijksoverheid vastgesteld hoeveel uur onderwijs leerlingen moeten (kunnen) volgen.

**Dagennorm voortgezet onderwijs**

- Een middelbare school moet per jaar ten minste 189 dagen onderwijs geven.

**Normuren voortgezet onderwijs**

- De volgende urennormen gelden op de middelbare school:
- vmbo (4 jaar): 3.700 uur
- havo (5 jaar): 4.700 uur
- vwo (6 jaar): 5.700 uur

Dit betekent dat de school aan een *cohort* leerlingen verspreid over 4, 5 of 6 jaar in totaal ten minste 3700, 4700, of 5700 uur onderwijs moet aanbieden.

# PTA’S

1. ***Wat moet:*** die onderdelen die niet in het CE getoetst worden, moéten in het SE getoetst worden
2. ***Wat mag:*** de onderdelen die ook al in het CE getoetst worden, mógen ook in het SE getoetst worden (redundantie kan goed zijn, maar pas op voor teveel toetsen, teveel dubbelingen, waardoor je ook in tijdnood kunt komen)
3. ***Wat kan:*** je kunt aan het SE schooleigen onderdelen toevoegen, die ook nog per kandidaat mogen verschillen

# EXAMENPROGRAMMA'S
*(VOORBEELD MVT VOOR HAVO EN VWO)*

*In het CE getoetst:*

- Domein A: leesvaardigheid

*In het SE getoetst:*

- Domein B: kijk- en luistervaardigheid
- Domein C1: gesprekken voeren (dialoog)
- Domein C2: spreken (monoloog)
- Domein D: schrijfvaardigheid (D1: taalvaardigheden, D2: strategische vaardigheden)
- Domein E: Literatuur (E1: Literaire ontwikkeling, E2 en E3, alleen voor vwo: literaire begrippen en literatuurgeschiedenis)

# CENTRAAL EXAMEN EN SCHOOLEXAMEN
*(VOORBEELD NATUURKUNDE VWO)*

In het SE ***moeten*** de volgende domeinen en subdomeinen getoetst worden:

- Domein A: Vaardigheden

A1: Informatievaardigheden gebruiken, A2: Communiceren, A3: Reflectie op leren,A4: Studie en beroep,A5: Onderzoeken,A6: Ontwerpen A7: Modelvorming, A8: Natuurwetenschappelijk instrumentarium,A9: Waarderen en oordelen,A10: Kennisontwikkeling en –toepassing A11: Technisch-instrumentele vaardigheden,A12: Rekenkundige en wiskunde vaardigheden,A13: Vaktaal,A14: Vakspecifiek gebruik van de computer A15: Kwantificeren en interpreteren

- Subdomeinen E1, I1, I2 en I3;
- Een keuze van twee uit de subdomeinen E3, F2, G1 en G2; daarbij kan het bevoegd gezag deze keuze maken, dan wel de keuze aan de kandidaat laten;
- Indien het bevoegd gezag daarvoor kiest: een of meer domeinen of subdomeinen waarop het centraal examen betrekking heeft;
- Indien het bevoegd gezag daarvoor kiest: andere vakonderdelen, die per kandidaat kunnen verschillen

# MAATWERK BIJ BEGAAFDHEID

*Er zijn heel veel verschillende typen begaafdheid, die soms helemaal geen, en soms heel divers maatwerk vragen*

- HB zit in de basisondersteuning, school moét er dus iets mee
- Leerlingen moeten passend/dekkend aanbod krijgen
- Meestal (veel) maatwerk nodig
- Dit mag en kan altijd, als de wettelijke (examen)regels maar minimaal gehaald/gevolgd worden.
- Kerndoelen onderbouw: aanbod is voldoende
- Derde leerjaar havo/vwo: geen eindtermen
- Leerlingen mogen voor verschillende vakken in een hoger leerjaar zitten
- Versneld examen doen is een optie
- Een persoonlijk PTA is vaak handig

# DE STELLINGEN NOG EEN KEER

Waar of niet waar:

Waar: 6, 7, 8, 9 (nieuw, onder bepaalde omstandigheden),10 en 11

Niet waar: 1,2,3,4,5,12 en 13

# VRAGEN?

# CASES BIJ DE STELLINGEN

Kies een van de stellingen uit en bespreek met een partner waar je tegen aan loopt op jouw school en hoe en bij wie je dat aan zou willen kaarten.

Mogelijkheden kunnen bijvoorbeeld zijn:

- Een HB-leerling in de onderbouw vwo heeft typische bètakwaliteiten maar loopt vast op de talen. Hoe krijg je deze leerling wettelijk naar de bovenbouw?
- Een HB-leerling in 4 vwo staat een 3 voor wiskunde en gaat niet over. Is dit gewenst? Zijn er andere opties?
- Een hoogbegaafde leerling wil in de 4e klas vwo al examen doen in twee vakken, kan dat? En als hij dat in de derde klas al wil en kan?
- ……..

# EIGEN CASES OM IN TE BRENGEN?

# BEDANKT VOOR JULLIE AANWEZIGHEID EN AANDACHT!

Nog vragen?

Hetty Mulder
h.nulder@swvadam.nl
0610927816